

Duurzaam samenwerken in een buurtgericht netwerk voor kinderen en gezinnen

Welke uitdagingen liggen er?

Het lokaal geïntegreerd gezinsbeleid neemt een belangrijke plaats in binnen het lokaal sociaal beleid, bv. door in te zetten op de verdere uitbouw van de Huizen van het Kind en buurtgericht werken, dicht bij de burger. Op vele plaatsen in Vlaanderen wordt nu al nauw **samengewerkt in netwerken** voor kinderen en gezinnen op **buurniveau**. Een netwerk actief binnen een buurt of een voldoende kleine schaal biedt de mogelijkheid om **zeer dichtbij voor en met gezinnen en kinderen** te zijn en te werken. Het verhoogt ook de betrokkenheid van kinderen en gezinnen. Het netwerk dat zich voor een geïntegreerde buurtaanpak engageert, houdt een vinger aan de pols in de buurt en heeft sterke linken met andere netwerken die lokaal/stadsbreed werken. Ook in andere domeinen komen **het belang en de kracht van de buurt** meer in focus, bv. in de visietekst Buurtgerichte zorg.

Een buurtgericht netwerk kan uiteraard verder bouwen op de dynamiek van de **Huizen van het Kind**, lokale netwerken kinderarmoede, Brede school, kindvriendelijke gemeente enz. Een buurtgericht netwerk kan een stuk verder gaan en op een **fijnmazige en nabije manier aansluiten** op de noden, verwachtingen en mogelijkheden in de buurt.

Bij de concrete vormgeving van zo een buurtgericht netwerk speelt de lokale context en dynamiek een erg belangrijke rol. Elke buurt in Vlaanderen is immers anders qua omvang, sfeer, bewoners, welvaart, aantal voorzieningen, ... Initiatieven en actoren in de buurt vinden elkaar en kunnen samenwerken aan een **rijke en gevarieerde omgeving voor kinderen** en hun gezinnen en zo alle essentiële functies die voor kinderen en gezinnen belangrijk zijn verenigen en integreren. Een rijke omgeving is gericht op de **verbreding van de leefwereld** van kinderen en op **verbinding** met een diversiteit van kinderen en gezinnen en met de buurt waar kinderen opgroeien. Dit vraagt **verbindende elementen** en **sociale cohesie** in de snel diverser wordende leefomgevingen van kinderen en gezinnen.

Rijke en gevarieerde ontplooiingskansen voor elk kind betekent in de eerste plaats **goede basisvoorzieningen** voor kinderen en hun gezinnen. Maar het betekent ook dat dit niet alleen gerealiseerd kan worden in afgeschermd 'reservaten voor kinderen' of 'jeugdeilanden'. Zowel de kwaliteit van de **fysieke ruimte** en de **sociale leefomgeving** als van de basisvoorzieningen voor jonge kinderen en hun gezin bepalen in grote mate hoe rijk of arm de ontplooiingskansen van kinderen zijn.

*Met buurt bedoelen we een gebied (**buurt, dorpskern, wijk, deelgemeente, ...**) dat bewoners als **'dicht bij huis'** kunnen ervaren, een woonomgeving waarmee ze een binding hebben. Een concrete buurt, een aanwijsbaar afgebakend gebied, maakt het mogelijk dat professionals sterker kunnen vertrekken vanuit en aansluiten bij de leefwereld van de mensen waar het om gaat. Het biedt mogelijkheden om de kansen voor alle kinderen en gezinnen in een buurt te verhogen.*

In 2017 gingen tien pioniers buurtgerichte netwerken vanuit hun praktijk en ervaring aan de slag om een **referentiekader voor buurtgerichte netwerken** te ontwikkelen. Deze pioniers zijn actief in Gent, Eeklo, Leuven, Dilbeek, Deurne Noord, Boom, Genk, Merksplas, Lokeren en Brussel.

Een **gedeeld referentiekader** kan **inspirerend en ondersteunend** zijn om op buurtniveau samen te werken aan een rijke omgeving voor alle kinderen en hun gezinnen met **participatie van kinderen en ouders** als een van de kernelementen. De focus ligt in de eerste plaats op gezinnen met kinderen van **0 tot 12 jaar**, maar kan naar wens breder ingevuld worden.

Wat kan je doen als lokaal bestuur?

Het lokaal bestuur kan **zelf het initiatief nemen** om een buurtgericht netwerk voor kinderen en gezinnen op te starten i.s.m. lokale partners. Naast onthaal en maatschappelijke dienstverlening investeer je als lokaal bestuur nu vaak al in buurtwerk, buurtscholen, kinderopvang, ... én in de samenwerking met lokale actoren. Je beschikt bovendien over brede informatie over hoe het gesteld is met een buurt en haar bewoners.

Het lokaal bestuur neemt vandaag al de **regierol** op voor tal van netwerken die een sterke link hebben met de doelstellingen van een buurtgericht netwerk van voorzieningen en diensten voor kinderen en gezinnen (zoals Huizen van het Kind, kinderarmoede, jeugd, sport en bewegen, sociaal beleid, kinderopvang, Geïntegreerd breed onthaal,...). Het lokaal bestuur heeft bijgevolg vele troeven om ook voor de buurtgerichte netwerken de regierol op te nemen.

Binnen het lokaal sociaal beleid staat ook het **versterken van informele zorg** en ondersteunen van **vrijwilligers** op het lokale niveau centraal. Investeren in buurtgerichte netwerken maakt dit mee mogelijk.

Als lokaal bestuur kan je ook acties ondernemen om **organisaties** te overtuigen en te **ondersteunen** om het **trekkerschap** van een buurtgericht netwerk op te nemen. De uitvoering van de gedeelde doelstellingen van het netwerk is een **gedeelde verantwoordelijkheid van alle partners**.

Het initiatief voor dergelijk buurtgericht netwerk kan dus door diverse actoren opgenomen worden: een buurtschool, gezinsondersteunende diensten, vrijetijdsinitiatief, kinderopvang, buurtcomité, lokaal bestuur, ... Belangrijk is om oog te hebben voor waar er energie en dynamiek zit in de buurten of waar er gangmakers zijn die bewoners en organisaties in de buurt kunnen enthousiasmeren en dit ondersteunen.

De voorzieningen en diensten die werken voor kinderen en gezinnen worden op vandaag aangestuurd en/of gefinancierd vanuit verschillende beleidsinstanties met elk hun eigen criteria en doelstellingen. **Door dit kader te delen met lokale partners en te ondersteunen vanuit het lokaal bestuur**, kan je de **dynamiek op buurtniveau stimuleren en versterken**. Dit kan ook bijdragen tot het verduurzamen van de dynamiek binnen de Huizen van het Kind in Vlaanderen en de noodzakelijke aandacht hierin voor een geïntegreerd netwerk tot op het niveau van een buurt.

Hoe kunnen lokale partners en samenwerkingsverbanden de uitdaging mee opnemen?

Buurtorganisaties, buurtwerkingen en buurtopbouwwerk

Heel wat buurtorganisaties en het gemeentelijk buurtwerk dragen elke dag bij tot het buurtleven, de leefbaarheid en het sociale weefsel binnen een buurt. Door in te spelen op de aanwezige dynamiek en de gangmakers in de buurt, kan je krachten bundelen en breng je burgerparticipatie in de praktijk.

Gezinnen, bewonersgroepen en sociaal-culturele verenigingen

Centraal in een buurtgericht netwerk staat het inzetten op de **actieve betrokkenheid** van kinderen en gezinnen. Een netwerk actief binnen een buurt of een voldoende kleine schaal biedt de mogelijkheid om zeer dichtbij **voor en met gezinnen en kinderen** te zijn en te werken.

Lokale actoren die functies opnemen die belangrijk zijn voor kinderen en gezinnen:

- Ondersteuning van de uitoefening van grondrechten (onderwijs, arbeid, huisvesting, gezondheid, bijstand, cultuur,...) onthaal en maatschappelijke dienstverlening
- Ontmoeting en versterken van sociale cohesie
- Basisonderwijs en buitenschoolse opvang, opvang baby's en peuters
- Spel en vrijetijdsbeleving
- Culturele, sportieve en artistieke ontplooiing voor kinderen en hun gezinnen
- (Preventieve) gezinsondersteuning en (preventieve) gezondheidszorg
- Plaats voor kinderen en gezinnen in de publieke ruimte
- Belangenverdediging van kinderen en gezinnen en signaalfunctie naar andere organisaties en bestuursniveaus

Een buurtgerichte netwerk **verenigt allerlei functies** die voor kinderen en gezinnen belangrijk zijn. Ook diensten, die zich niet specifiek tot kinderen richten of zich uitsluitend tot volwassenen richten, kunnen belangrijke repercussies hebben voor kinderen. Dat geldt bv. (maar niet alleen) voor diensten die zich bezighouden met gezondheid, maatschappelijke dienstverlening, tewerkstelling en huisvesting.

Huis van het kind

Een buurtgericht netwerk **kan verder bouwen op de dynamiek** van het Huis van het Kind, de lokale informatie- en ontmoetingsplaats voor ouders die onderdak biedt aan alle kind gerelateerde diensten.

Andere lokale netwerken

Lokale netwerken kinderarmoede, Brede Scholen, Geïntegreerd breed onthaal, Netwerk Kindvriendelijke gemeente, Lokaal overleg Kinderopvang, Lokaal Onderwijsplatform(LOP), ...

De pioniers werkten een referentiekader uit m.b.t. opdrachten, kernprincipes en bouwstenen. Ze ontwikkelden ook een overzicht van concrete inspirerende praktijken:
<http://www.expoo.be/buurtgerichte-netwerken>

Regelgevend kader

Dit referentiekader buurtgerichte netwerken wil het vertalen van een lokaal geïntegreerd gezinsbeleid naar buurniveau mee ondersteunen. Via een oproep wil minister Vandeuren besturen stimuleren en ondersteunen om met dit referentiekader aan de slag te gaan verder bouwend op de dynamiek van de Huizen van het Kind. In de oproep zullen sterke linken gelegd worden naar het decreet Lokaal Sociaal Beleid en de Huizen van het Kind. De buurtgerichte netwerken zullen starten als pilootprojecten met voldoende ruimte om zaken uit te proberen en te leren.

Financieel kader

De oproep voor pilootprojecten buurtgerichte netwerken wordt uitgestuurd naar lokale besturen en Huizen van het Kind in de loop van 2018.